Harmaan talouden torjuntatyö - toimenpideohjelman aikaansaannoksia, tulevaisuuden uhkia ja mahdollisuuksia 8.3.2023

Työvoiman liikkuvuuden haasteet EU:ssa, pimeän työn torjunta ja lähetetyt työntekijät

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

European Labour Authority, ELA

- **President Jean-Claude Juncker proposed to establish a European Labour Authority in his State of the Union address to the European Parliament on 13 September 2017:**

  "*We should make sure that all EU rules on labour mobility are enforced in a fair, simple and effective way by a new European inspection and enforcement body. It seems absurd to have a Banking Authority to police banking standards, but no common Labour Authority for our Single Market.*"

- **Euroopan työviranomaisen (ELA) tavoitteena on edistää EU:n liikkuvuus- ja sosiaaliturvan koordinaatiosäännösten parempaa toimeenpanoa ja tukea jäsenmaita tässä työssä.**
- **Yhteisesti sovittuja sääntöjä tulisi noudattaa paremmin, tehokkaammin ja oikeudenmukaisesti.**
- **ELA vahvistaa yhteistyötään kaikessa toiminnassaan. Yhteistyö on monitasoista EU:n toimielinten, jäsenmaiden ja työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa ja välillä.**
- **ELA perustettu 31.7.2019 – Toimipaikka Bratislava, Slovakia (9/2021)**
- **ELA:n hallinto**

Mitä ELA tekee?

- Helpottaa yksityishenkilöiden, työntekijöiden ja työnantajien tiedonsaantia työvoiman liikkuvuutta koskevista säännöksistä
- Tukee jäsenvaltioita edistettäessä rajat ylittävää työnhakua ja sen koordinointia EURES-verkoston avulla
- Helpottaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa
- Koordinoi ja tukee jäsenmaiden koordinoituja samanaikaisia ja/tai yhteisiä tarkastuksia
- Tekee analyysejä ja riskinarviointeja rajat ylittävään työvoiman liikkuvuuteen liittyvistä kysymyksistä
- Tukee jäsenvaltioita valmiuksien kehittämistä työvoiman liikkuvuuden alalla
- Tukee jäsenvaltioita pimeän työn torjunnassa
- Sovittelee jäsenvaltioiden välisiä riitoja EU:n oikeuden soveltamisessa
- Käännöspalvelut – Tärkeä viestinnän tukitoimi

ELA:n tiedotustoiminta, kampanjat

- **Pimeän työn kampanja #EU4FairWork (2020)**
- **Kausityökampanja (#Rights4AllSeasons 2021)**
  - Noin 850 000 henkilöä on kausityössä toisessa EU maassa.
- **Tieliikenne** ELA's Framework for Action in Road Transport 2022**.**
  - Eu:n tieliikennepaketin toimeenpanon tukeminen.
- **Rakennusala ja lähetetyt työntekijät (valmistelussa 2023).**
- **Kampanjat ovat olleet tärkeitä toimia tärkeistä aiheista tietoisuuden edistämiseksi ja säännösten noudattamiseksi.**
- **Ukrainan pakolaisten tilannetta ja auttamista on selvitetty, erityisesti koottu EU-tason tietoja - Keskiössä tiedottaminen työmahdollisuuksista, sosiaaliturvasta sekä väärinkäytösten ja pimeän työn ehkäisemisestä.**

- **EURES palvelut –työnhakijoille ja työantajille**

EURES-verkoston tarjoamat palvelut

- EURES-portaali on eurooppalainen ammatillisen liikkuvuuden portaali
- Rekisteröityneenä voit luoda CV:n, jonka avulla rekisteröityneet työnantajat voivat löytää sinut
- Saat myös tiedon sopivista uusista työpaikoista ja työnantajat voivat ottaa sinuun yhteyttä

- EURES-palvelut sujuvoittavat rekrytointia koko prosessin ajan. EURES-verkosto tarjoaa monipuolisia rekrytointipalveluja, joista osa on maksuttomia ja osa maksullisia. Maksullisiin palveluihin voit saada tukea jopa 70 %.

Neuvonta ja opastus

Autamme kaikissa kysymyksissä ja rekrytoinnin käynnistämisessä. Ohjaamme yrityksesi sopiviin palveluihin.

Koulutus

Tarjoamme kaikille työntekijöillesi monipuolista koulutusta.

.

Rekrytointi

Etsimme yritykseesi sopivat osaajat ja hoidamme rekrytointiprosessin alusta loppuun.

Asettautuminen

Palvelumme kattavat myös uuden työntekijän tarvitseman opastuksen asuntoasioista lupien hankkimiseen.

ELA:n työryhmät

Informaatioryhmä:

- Lähetettyjen työntekijöiden kansallisten nettisivujen kehittäminen ja sivujen vertaisarvioinnit, EU:n jäsenmaissa tietojen yhtenäisen esittämistavan tukeminen. Vuonna 2022 fokus maantieliikenteessä (EU:n liikkuvuuspaketin toimeenpanon edistäminen) ja kausityössä. Mm. Kuljetusalan palkkojen kartoitus /info jäsenmaiden viranomaisille. AVI:n sivut tärkeä kanava työehdoista ja hallinnollisista vaatimuksista tiedottamisessa.

Valvontatyöryhmä:

- Rajat ylittävä yhteistyö,
- Moniviranomaisyhteistyö

Pimeän työn torjunta (UDW Platform/foorumi)

- Pysyvä asiantuntijaryhmä: Tukee osaamisen edistämistä, vertaisoppimista, verkostoitumista, valvontatoimien, asiantuntemuksen ja innovatiivisten toimintatapojen kehittämistä, jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä,
- Toimilla pyritään tehostamaan rajat ylittävää yhteistyötä sekä edistämällä pimeään työhön liittyvien horisontaalisten kysymysten ymmärtämistä.

ELAn työryhmät

Välitysmenettelytyöryhmä:

- Soveltamisala: työntekijöiden lähettäminen, työntekijöiden vapaa liikkuvuus, sosiaaliturva, tieliikenne
  - Periaatteita: puolueetonta, vilpitön yhteistyö, vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus
  - Sovittelussa tehdyt sopimukset on tarkoitettu osapuolien noudatettaviksi.
  - ELA kustantaa.
  - Tuomioistuimen ulkopuolella oleva mekanismi, johon sisältyy selkeä raportointijärjestelmä.

ELAn prioriteetit 2023 - 2025

- Keskittyvät työvoiman liikkuvuuden keskeisiin haasteisiin kaikkialla EU:ssa:

- työntekijöiden lähettäminen
- **työntekijöiden vapaa liikkuvuus**
- **sosiaaliturvan koordinointiin,**
- **tiekuljetuksiin liittyvät kysymykset ja**
- **pimeän työn torjuntaan.**

- **Vuonna 2023 rakennusala ja lähetetyt työntekijät ovat keskiössä. Rakennusalan tiedottamiskampa käynnistyy keväällä.**
- **Pimeän työn torjumiseksi:**
  - Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön tehostaminen pimeän työn torjumiseksi
  - Henkilöstövaihto, vertaisarvioinnit ja vertaisoppiminen toisten maiden kokemuksista
  - Parannetaan jäsenvaltioiden eri viranomaisten ja toimijoiden valmiuksia puuttua pimeään työhön.
- **EURES palvelut**

Undeclared Work Platform

- **Foorumi ohjaa työtä pimeän työn torjumiseksi neljän strategisen painopisteen mukaisesti:**
  - yhteistyö ja yhteinen toiminta
  - keskinäinen oppiminen
  - tietämyksen lisääminen
  - viestintä ja raportointi
- **Jokainen strateginen painopiste ja sen toimet liittyvät toisiinsa ja vahvistavat toisiaan.**
- **Keskinäinen oppiminen**
  - Toimintojen tuotokset, mukaan lukien oppimisresurssipaperit ja johtoyhteenvedot, löytyvät virtuaalikirjastosta virtuaalikirjastosta.
- **Käytettävissä olevat keinot:**
  - Hyvät käytännöt
  - Tutkimukset/Selvitykset – Työkalut (toolkits)
  - Eri tapahtumat oppimisen tueksi.
- **EU-foorumin työohjelma vuosi 2023**

Kansallinen verkosto

- **TEM:n asettama pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävä kansallinen yhteistyöverkosto -** toimikausi: 6.4.2020 – 31.12.2023
- Verkoston vetovastuu kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. Työsuojeluhallinto työ- ja tasa-arvo-osaston johdolla osallistuu aktiivisesti pimeän työn torjuntaan.
- Verkoston työhön osallistuvat myös sisäministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, aluehallintovirasto (Etelä-Suomen ja Itä-Suomen työsuojelun vastuualue), Eläketurvakeskus, Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, Valtakunnansyyttäjän toimisto ja Verohallinto.

- Vuonna 2016 KOM:n perustama pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävä EU-foorumin jatkoi toimintaa ELA:n pysyvänä asiantuntijaelimenä.
- EU-foorumin tehtävänä on tukea jäsenvaltioiden pimeän työn torjuntaa ja ELA:n toimia pimeän työn torjumiseksi asetuksen 12 artiklan mukaisesti.

Kansallisen verkoston tehtävät

- Pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän pimeän työn torjunnan verkoston tehtävänä on:

  1) tukea Euroopan työviranomaisen ja pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen foorumin työtä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävien täyttämiseksi;

  2) osallistua EU-foorumin tarvitsemien kansallisten vastausten ja selvitysten valmisteluun;

  3) vahvistaa valtioneuvoston sisäistä koordinaatiota, yhteistyötä, osaamista ja tietoisuutta pimeän työn vastaisista toimista;

  4) seurata pimeän työn ilmenemismuotoja ja jakaa tietoa viranomaisille ja eri toimijoille pimeän työn vastaisesta yhteistyöstä ja valvontakeinoista pimeän työn torjumiseksi;

  5) käynnistää tarvittaessa kansallisia selvitys- ja kehittämishankkeita tukemaan EU-tason ja kansallisella tasolla tehtävää työtä pimeän työn torjumiseksi;

  6) edistää osaltaan kansallisia strategioita, toimia ja ohjelmia pimeän työn torjumiseksi kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Esimerkkejä UDW Platformin tuloksista

- **Data mining for more efficient enforcement (2017) Download**
- **Tackling under-declared employment through innovative approaches, 26-27 October 2022,**
- **Operationalising holistic approaches to tackling undeclared work, Output paper, March 2022**
  - Developing a whole government coordinated, holistic approach:
    - Cross-government coordinated strategy
    - Coordinating operations across government
    - Cross-government coordination on data collection, sharing and analysis
- **Subgroup on alert mechanisms to identify undeclared work at an early stage Output paper (12/2022)**
  - Specialised units for centralised data collection and data mining: Norway (The Directorate of Tax), Spain (The Anti-Fraud Tool Unit) and Finland (The Grey Economy Information Unit).
  - Finland needs more political will to grant authorities access to the databases and registers and even more will to analyse their own data and datasharing between authorities.
- **COVID-19's impact on enforcement authorities' work and priorities**
- **Nordic Baltic Undeclared Work Project 2019 – 2021 – hyvä pohja yhteistyön kehittämiselle**

Suomen hyviä käytäntöjä

- Work Help Finland - Mobile Application (2023) Download
- Operational models to combat undeclared work through joint action and cooperation (2022) Download
- Agreement on cooperation between Estonia and Finland on Estonian posted workers in Finland (2021) Download
- The Foreign Labour Inspection Unit (2021) Download
- Cooperation and information sharing between enforcement authorities tackling undeclared work in the air transport sector (2020) Download
- The Grey Economy (2019) Download
- The Incomes Register (2019) Download
- Tax percentage calculator & gross income calculator (2018) Download
- The Valtti-card service (Valtti-kortti) (2018) Download
- Reliable partner service – supporting employers and contractors in fulfilling their statutory obligations under the Contractor's Liability Act (2018) Download
- National awareness raising campaign: Grey economy - black future (2018) Download
- Monitoring contractor liability in the road transport sector (2018) Download
- Action programme to tackle the grey economy and economic crime (2017) Download
- Information reporting requirement in the Finnish construction industry (2017) Download
- Compliance reports: real-time on-line information searches on company information stocks to tackle the grey economy (2017) Download
- Individual Tax Numbers (TN) (2017) Download

Haasteisiin vastaaminen -yhdessä

Kansallisesti

- EU:n sisämarkkinoiden turvaaminen ml. Suomen työmarkkinoiden häiriötön toiminta (työehdot ja yritysten tasavertainen kilpailu)
- Osaajien saaminen –Tarvittavaa työvoimaa myös EU:sta reilusti sääntöjä noudattaen
- Pimeän työn torjunta osana harmaan talouden torjuntaa jatkossakin
- Viranomaisten tiedonvaihdon esteiden purkaminen ja analyysityön kehittäminen

EU-tasolla

- ELA:n toimivaltuuksien tarkastelu
- Uudenlaiset toimintatavat vaativat yhteisiä käytänteitä

Haasteisiin vastaaminen -yhdessä

EU-tasolla ja kansallisesti

- **Viestinnän tehostaminen**
  - Yleisempi viestintä – tiedonhankintakanavat
  - Lähetetyt työntekijät ja heidän työantajat
  - Avoimuus hallinnollisista vaatimuksista.
  - Hyvän sopimustoiminnan edistäminen
- **Viranomaisten valvontakeinot, yhteistyön toimintamallit ja niiden tehostaminen kansallisella ja EU-tasolla.**
  - Väärinkäytökset rajat ylittävissä tilanteissa – valvonnan / tiedonvaihdon haasteet
  - Työnteon väärinluokittelu (yrittäjä, työsuhteinen työ, kevytyrittäjät)
  - Miten puuttua postilaatikkoyrityksiin, ei-aitoihin lähettämisiin ja väärinkäytöksiin tehokkaasti haittaamatta, estämästä tai tekemästä palvelujen tarjonta vähemmän houkuttelevaksi
  - Holistinen näkökulma (strategian ja operatiivisen toimien tasolla)

Kiitos!